

Een tien voor fietsen

Sinds vorig jaar wordt het fietsexamen voor kinderen van de Amsterdamse basisscholen geregeld door drie gemeentelijke diensten: DIVV, DMO en Stads-toezicht. Hoe verloopt die samenwerking?

men zijn dit jaar vernieuwd. In de voorgaande jaren werden de diploma's ondertekend door de hoofdcommissaris van politie. Nu komt burgemeester Cohen deze eer toe.

Het theoretische verkeersonderwijs is een verplicht onderdeel van het lespakket op alle basisscholen, het examen is niet verplicht. Ongeveer zeventuizend kinderen doen jaarlijks vrijwillig mee aan het theoretische verkeersexamen van DMO. Ook het fietsexamen vindt plaats op vrijwillige basis. Alle scholen ontvangen van DMO een uitnodiging. Van de 226 Amsterdamse ba-

'Het vergt heel wat voorbereiding om het fietsexamen veilig te laten verlopen'

sissscholen hebben zich dit jaar 67 opgegeven voor het fietsexamen. Dat betekent dat ongeveer 2.300 kinderen de gelegenheid krijgen hun fietsvaardigheid te toetsen.

Stadstoezicht

De dienst Stadstoezicht is verantwoordelijk voor de praktische uitvoering van het fietsexamen. Vanaf 1996 ondersteunde de dienst de politie al bij het afnemen van het examen. Sinds vorig jaar doet Stadstoezicht het helemaal zelf. Raymond Bos is algemeen coördinator. Hij is er van het begin af aan bij betrokken geweest en heeft al heel wat kinderen zien langsfietsen. "Wat voor weer het ook is, het fietsexamen gaat door." Bos kan zich slechts één keer herinneren dat het examen werd afgelast. "Toen was het windkracht 10."

Bij het fietsexamen fietsen de kinderen op een speciaal parcours, maar het maakt wel deel uit van de openbare weg. Het vergt dus heel wat voorbereiding om het examen vei-

April en mei zijn de maanden waarin in Amsterdam het fietsexamen wordt afgenomen. Kinderen van groep zeven en acht van de basisschool mogen dan hun fietsvaardigheid in het verkeer bewijzen. Tot 2003 nam de politie het examen af, toen werd besloten dat het niet meer tot de kerntaken van de politie behoort. De dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer (DIVV) sprong in het gat om het fietsexamen te behouden. De dienst speelde al een belangrijke rol op het terrein van verkeersveiligheid en verkeerseducatie. "Het fietsexamen vormt een wezenlijk onderdeel van het verkeersedu-

catietraject," legt Jac Wolters, beleidsadviseur verkeersveiligheid bij DIVV, uit. "Het jaar 2004 was echt een overgangsjaar. Samen met de dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) en Stadstoezicht is het ons gelukt om het fietsexamen door te laten gaan. Dit jaar is een groot aantal veranderingen doorgevoerd om het examen de komende jaren beter te doen verlopen." DIVV is de opdrachtgever van de andere twee diensten en regelt de financiële middelen. Wolters: "Jaarlijks beschikt DIVV over een budget van bijna een half miljoen euro voor verkeerseducatie. Dat is geen gering be-

drag, zeker in vergelijking met andere steden. Voor het fietsexamen is in 2005 nog eens 150.000 euro extra uitgetrokken."

Nieuw parcours

Een belangrijke wijziging ten opzichte van voorafgaande jaren is dat het fietsexamen niet meer op tien verschillende plekken in de stad wordt gehouden. Er zijn drie nieuwe parcours uitgezet: in Amsterdam-Noord, in Osdorp en in Oost/Watergraafmeer. De scholen moeten nu wel een lange weg afleggen om bij het parcours te komen. "Omdat de afstand de deelname aan

het fietsexamen zou kunnen belemmeren, hebben we de scholen dit jaar busvervoer aangeboden naar het parcours toe," zegt Hortense Berkenveld, coördinator verkeersexamen bij DMO. "Ook zijn er voor het eerst gesponsorde fietsen, waarmee het examen kan worden afgelegd. Niet ieder kind heeft immers een eigen fiets die ook aan de veiligheidseisen voldoet." DMO verzorgt ook het aanvullend lesmateriaal voor het vak verkeerseducatie, dat kinderen in groep zeven van de basisschool volgen. Daarnaast organiseert de dienst in opdracht van de stadsdelen het verkeers-

examen, dat wordt afgenomen door een groep ervaren vrijwilligers, vaak oud-onderwijzers of oud-politieagenten. Het examen bestaat uit een schriftelijk en een mondeling deel. De examinatoren moeten er zeker van zijn dat de kinderen de materie ook echt begrijpen. Bij het mondelinge gedeelte wordt gewerkt met visuele middelen zoals fietsen, auto's en poppetjes. Berkenveld: "Daardoor is het mogelijk dat ook kinderen die de Nederlandse taal niet zo goed beheersen of een handicap hebben, mee kunnen doen." De diploma's van zowel het verkeersexamen als het fietsexamen

De leerlingen van groep 8 leggen in Osdorp hun fietsexamen af

lig te laten verlopen. Er zijn speciale verkeersborden aangeschaft en richtingaanwijzers, waar de kinderen op moeten letten om de weg niet kwijt te raken. Het afleggen van het parcours duurt zo'n vijftien tot twintig minuten. Bos: "De tijd hangt ook van het kind af. Sommigen denken dat ze de Tour de France fietsen en racen er vandoor. Anderen genieten er meer van, nemen de tijd."

De kinderen starten één voor één met anderhalve minuut ertussen. Langs de route staan de controleposten, medewerkers van Stadstoezicht die speciaal voor deze taak zijn geïnstrueerd. "Ze moeten goed opletten of kinderen ook werkelijk stoppen bij een stopbord, hun voet op de grond zetten, goed om zich heen kijken en hun hand uitsteken om richting aan te geven. Als ze een bepaalde handeling niet doen, krijgen ze strafpunten." Er starten zo'n tweehonderd kinderen per dag. "Het is hard werken. We maken lange dagen in de maanden april en mei."

'Sommige kinderen denken dat ze de Tour de France fietsen en racen er vandoor'

Herkansing

Bos prijst zich gelukkig dat er in al die jaren nooit vervelende incidenten zijn geweest. "Slechts één keer is een kind de weg kwijtgeraakt en moesten we gaan zoeken." De meeste kinderen die aan het examen meedoen, slagen. De enkeling die niet slaagt, krijgt een herkansing op een later moment. Bos vindt het belangrijk dat het fietsexamen wordt voortgezet. "Er zou eigenlijk meer geoefend moeten worden. Met een eenmalig examen ben je er nog niet. Verkeerseducatie is een serieuze zaak. Als maatschappij moet je er aandacht aan geven." Maar het vergt wel inzet. "Het fietsexamen is alleen mogelijk als scholen enthousiast zijn, als leerkrachten meedoen en ook ouders zich inzetten. Ouders zijn nodig om al die kinderen in het gareel te hou-

den. Met alleen leerkrachten en onze medewerkers is dat niet te doen."

Ook Berkenveld vindt het fietsexamen belangrijk. "Na de basisschool gaan de kinderen naar het voortgezet onderwijs. Deze scholen liggen meestal verder van huis. Kinderen fietsen voor het eerst alleen door de stad. Ze moeten dan weten hoe ze zich in het verkeer moeten gedragen. En door verkeerseducatie leren ze ook veel over omgangsvormen. Wanneer gebruik je je fietsbel? Stap je af als je de stoep opgaat? In het verkeersexamen zit bijvoorbeeld een vraag of je een man met een rollator voor moet laten. Sommige kinderen moeten hier heel lang over nadenken."

Financiering

Het fietsexamen is waardevol. Daar is iedereen het over eens. Het kost veel geld en vergt veel inzet, maar het levert ook veel op. Als het aan Jac Wolters ligt, blijft DIVV zich ervoor inspannen. In het komende schooljaar moet wel naar de financiering van het fietsexamen worden gekeken. "De stadsdelen betalen nu een bijdrage per kind voor het verkeersexamen. Ik hoop dat ze dat ook voor het fietsexamen gaan doen. Daarnaast willen we ook dat meer scholen aan het fietsexamen meedoen. Een deelname van 100 procent zullen we waarschijnlijk niet bereiken. We streven naar een deelname van 50 procent." tekst Ulli Fischer/fotografie Katrien Mulder